

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/54/2022
Identifikačné číslo spisu:	4217201259
Dátum vydania rozhodnutia:	17.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4217201259.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne W.A.G payment solutions, a.s., Praha, Na Vítězné pláni 1719/4, Česká republika, IČO: 264 15 623, zastúpenej splnomocnenkyňou ALTER IURIS, s.r.o., Bratislava, Tolstého 9, IČO: 36 708 771, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody vo výške 51.351,45 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 6C/8/2017, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 9. decembra 2021 sp. zn. 7Co/100/2020, takto

rozhodol:

Dovolenie odmieta.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. mája 2020 č. k. 6C/8/2017-550 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 51.351,45 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 11. novembra 2016 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 1 písm. a/, § 2, § 3 ods. 1 písm. d/ a ods. 2, § 4 ods. 1 písm. a/ bod 3, § 9 ods. 1 a 4, § 15 ods. 1 a 4, § 17 ods. 1 a § 19 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení účinnom od 1. januára 2013 (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a § 5 ods. 2, § 33 ods. 1, § 36 ods. 8, 9 a 12, § 61b ods. 1 a 2 a § 81 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“). Vecne dôvodil, že súdny exekútor neoprávnene zadržoval vymožené finančné prostriedky v exekučných konaniach (EX 734/2014, EX 75/2014, EX 1124/2014, EX 1017/2014, EX 1150/2009), ktoré nevyplatil žalobkyni ako oprávnenej, čím maril exekučné konanie a žalobkyni bola spôsobená škoda vo výške 51.351,45 eur. Vecná legitímácia žalovanej v konaní bola daná tým, že vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ak škodu

spôsobil súdny exekútor pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu. Obligatorná podmienka predbežného prerokovania nároku s príslušným orgánom bola splnená. Exekučný poriadok platný v rozhodnom období ukladal exekútorovi povinnosť v prípade prijatia peňažných prostriedkov vymožených v rámci exekučného konania tieto prostriedky poukázať oprávnenému bezodkladne, najneskôr do 14 dní od ich prijatia. Predmetné finančné prostriedky sa však nenachádzali na bankovom účte súdneho exekútora zriadeného na účel vykonávania exekúcie. Žalobkyňou uplatnenú výšku škody 51.351,45 eur považoval súd prvej inštancie za preukázanú. Príčinou vzniku škody bol nesprávny úradný postup súdneho exekútora, teda medzi vznikom škody a nesprávnym úradným postupom súdneho exekútora existovala príčinná súvislosť. Sám súdny exekútor určoval, čo sa z vymoženej sumy uhradí, komu, koľko a v akom pomere sa uhradí. Nie všetko z vymožených prostriedkov sa uhradilo a z dokazovania vyplynulo, že financie mohli ísť aj na súkromné účely súdneho exekútora. Žalobkyňa si identickú pohľadávku prihlásila do dedičského konania vedeného pod sp. zn. 5D/89/2016. V súvislosti s možnou kolíziou zákona č. 514/2003 Z. z. a ust. § 33 ods. 1 Exekučného poriadku vychádzal súd prvej inštancie zo záverov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolač súd“), ktorý túto právnu otázku riešil v rozhodnutí z 23. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/75/2015 a konštatoval, že pokiaľ ide o vzájomný vzťah medzi zodpovednosťou exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku a zodpovednosťou štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., zodpovednosť exekútora za škodu pri výkone funkcie exekútora je širšia ako podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Exekučný poriadok ani zákon č. 514/2003 Z. z. priamo nestanovujú prioritu alebo výlučnosť zodpovednosti za škodu podľa niektorého z nich; obe zodpovednosti stoja vedľa seba. Z uvedeného teda vyplýva, že závisí výlučne na rozhodnutí poškodeného, či bude náhradu škody požadovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. alebo či predmetný nárok bude uplatňovať priamo od exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku. Zodpovednosť súdneho exekútora za škodu a zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú súdnym exekútorom sa vzájomne nevylučujú. V tejto súvislosti poukázal aj na rozhodnutie najvyššieho súdu z 21. decembra 2010 sp. zn. 2Cdo/48/2010. Rozhodnutie o trovách konania právne odôvodnil ust. § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne úspechom žalobkyne v konaní v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 9. decembra 2021 sp. zn. 7Co/100/2020 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil a žalobkyňu priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Uviedol, že žalovaná nespochybňovala závery o existencii exekučných konaní, v ktorých súdny exekútor nezaslal žalobkyňu (ako oprávnenej) vymožené finančné prostriedky. Pri vzťahoch vzniknutých na základe Exekučného poriadku súdny exekútor vystupuje ako splnomocnenec štátu (štátom určená osoba na realizáciu exekučnej činnosti). Súdny exekútor pri nútenom výkone rozhodnutí zastupuje štát a vystupuje ako orgán verejnej moci (§ 5 ods. 2 Exekučného poriadku). Štát zastúpený ním určeným a vybraným subjektom (orgánom) musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktoré priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Zdôrazniac charakter objektívnej zodpovednosti štátu poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/75/2015 a 3Cdo/129/2015, zo záverov ktorých vyplýva, že je len na poškodenom, či bude náhradu škody požadovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. alebo či bude nárok uplatňovať priamo od exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku. Žalobkyňa svoj nárok odvodila od nesprávneho úradného postupu pôvodného súdneho exekútora JUDr. Ladislava Szabóa, za ktorý by podľa § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z. mala byť objektívne zodpovedná Slovenská republika v zastúpení príslušným ministerstvom. V exekučných konaniach vedených pod sp. zn. EX 734/2014, EX 75/2014, EX 1124/2014, EX 1017/2014 a EX 1150/2009 pôvodný súdny exekútor neoprávnene dlhodobo zadržával vymožené finančné prostriedky, ktoré nevyplatil žalobkyňu ako oprávnenej, pričom uvedené finančné prostriedky neodržiaval oddelene od svojho majetku, ale ich spotreboval na nezistený účel a zo správy nástupkyne pôvodného súdneho exekútora JUDr. Aleny Szalayovej vyplynulo, že v čase preberania exekučnej agendy sa na bankových účtoch JUDr. Ladislava Szabóa nenachádzali finančné prostriedky vymožené v daných exekučných konaniach, preto ich nemohla zaslať žalobkyňu. Poukázal na to, že žalobkyňa si pohľadávku titulom bezdôvodného obohatenia uplatnila v dedičskom konaní vedenom pod

sp. zn. 5D/89/2016, Dnot 67/2016, ktoré do rozhodnutia súdu prvej inštancie nebolo skončené (je vedené cca päť rokov). Žalobkyňa sa teda pokúsila aj o uspokojenie svojho nároku titulom bezdôvodného obohatenia z majetku poručiteľa, avšak zatiaľ neúspešne, pretože doposiaľ jej nebola vyplatená žiadna suma. Od žalobkyne nemožno spravodlivo požadovať, aby niekoľko rokov čakala na ukončenie dedičského konania, keď na druhej strane je tu zodpovednosť exekútora v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Exekučný poriadok, ani zodpovednostný zákon priamo nestanovujú prioritu alebo výlučnosť zodpovednosti za škodu podľa niektorého z nich; obe zodpovednosti stoja vedľa seba. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania právne odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a vecne úspechom žalobkyne v odvolacom konaní v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj len „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, eventuálne ustanovením § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uviedla, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v riešení otázky, či nárok z titulu zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. možno uplatniť skôr ako je preukázaná bezúspešnosť uspokojenia nároku žalobkyne titulom bezdôvodného obohatenia od subjektu odlišného od štátu, ktorý sa na úkor žalobkyne obohatil. Namietala, že vznik škody, za ktorú by mala niesť zodpovednosť žalovaná, nebol preukázaný, a to z dôvodu existencie nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia od subjektu, ktorý sa na jej úkor obohatil. Tento názor opierala o rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/199/2005, podľa ktorého nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v občianskom súdnom konaní, môže byť voči štátu úspešne uplatnený až vtedy, keď žiadateľ nemôže účinne dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z dôvodu neoprávneného majetkového prospechu voči tomu, kto tento prospech získal a je povinný mu ho vydať. Pokiaľ účastník má pohľadávku - na vydanie neoprávneného majetkového prospechu podľa § 451 Občianskeho zákonníka (dnes bezdôvodné obohatenie) alebo § 243 ods. 1 Zákonníka práce - škoda mu ešte nevznikla. Vydaním neoprávneného majetkového prospechu jeho pohľadávka je uspokojená a ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. (rovnako tak zákona č. 514/2003 Z. z.) nebude treba použiť. K zhodnému právnemu posúdeniu dospel odvolací súd aj vo veciach sp. zn. 7Cdo/16/2011, 4MCdo/3/2014, 6Cdo/27/2016, 6Cdo/9/2016 alebo sp. zn. 8Cdo/88/2017 a rovnako aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo veciach sp. zn. III. ÚS 361/09, II. ÚS 17/2013, II. ÚS 570/2013 a II. ÚS 165/2012. Poukázala tiež na uznesenie najvyššieho súdu z 30. marca 2020 sp. zn. 1Cdo/128/2019, podľa ktorého právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci možno uplatniť len vtedy, ak sa dotknutá osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. Uviedla, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je potrebné uplatniť pred nárokom na náhradu škody, pretože je nemysliteľné, aby sa subjekt obohatil a nebol by povinný takýto prospech vydať z dôvodu, že poškodený subjekt by bol uspokojený titulom náhrady škody od štátu. Ak súdna prax ustálila, že náhrady škody od štátu z titulu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci je možné sa domáhať až vtedy, ak sa dotknutá osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, nie je žiadny rozumný dôvod z tohto záveru vyňať práve súdneho exekútora ako orgán verejnej moci a škodu spôsobenú súdnym exekútorom pri výkone verejnej moci. Medzi základné podmienky vzniku nároku na náhradu škody patrí preukázanie vzniku škody. Škoda, za ktorú má byť zodpovedný štát, pritom podľa ustálenej judikatúry nevznikne skôr ako je preukázaná nemožnosť uspokojenia pohľadávky zodpovedajúcej rozsahu uplatnenej náhrady škody iným spôsobom (vrátane vydania bezdôvodného obohatenia) od subjektu, ktorý bez právneho dôvodu získal majetkový prospech na úkor toho, komu bolo do majetkovej sféry zasiahnuté. Keďže v konaní nebolo preukázané, že vznikla škoda, za ktorú by mal niesť zodpovednosť štát podľa zákona č. 514/2003 Z. z., je bez významu posudzovať vzťah medzi zodpovednosťou exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku a zodpovednosťou štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za takúto škodu (ako k tomu pristúpil odvolací súd). Vzhľadom na skutočnosť, že dedičské konanie, v ktorom môže byť nárok žalobkyne uspokojený z majetku poručiteľa, zosnulého súdneho exekútora JUDr. Szabóa, nebolo ani ku dňu rozsudku odvolacieho súdu ukončené,

nebol v konaní preukázaný vznik škody, za ktorú by mala žalovaná niesť zodpovednosť, a predovšetkým nebolo možné ustáliť jej výšku. Bez ukončenia dedičského konania nielenže nemožno hovoriť o vzniku škody, ale nemožno uvažovať ani o akomkoľvek omeškaní žalovanej s jej náhradou. Žalovaná považovala právnu otázku prednosti práva na vydanie bezdôvodného obohatenia pred právom na náhradu škody voči štátu za vyriešenú dovolacím súdom s konečnou platnosťou, avšak v prípade, ak dovolací súd dospeje k záveru o existencii rozdielnej rozhodovacej praxe v danej právnej otázke, žiadala prejednať dovolanie z dôvodu prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Právny názor vyslovený v uzneseniach najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/48/2010 a sp. zn. 2Cdo/155/2011, na ktoré sa odvoláva súd prvej inštancie i odvolací súd, teda že bezdôvodné obohatenie má len subsidiárny charakter, predstavuje len podporný titul pre ochranu osoby postihnutej v majetkovej sfére a primárnym bude vždy inštitút náhrady škody, ak osobe dlžníka možno pričítať zodpovednosť za protiprávne konanie, je v predmetných uzneseniach založený poukazom na staršie stanoviská najvyššieho súdu R 1/1979 (zjednocujúce stanovisko Cpj 37/78) a R 25/1986, v ktorých je riešený súbeh nárokov na náhradu škody a na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré oba vznikli medzi dvoma rovnakými subjektmi, pričom predmetom tohto konania je náhrada škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, kde subjekt, u ktorého je daná pasívna vecná legitímácia pre žalobu o náhradu škody (v tomto prípade Slovenská republika) nie je totožný so subjektom, ktorý sa na úkor žalobkyne obohatil bez právneho dôvodu (v tomto prípade bývalý súdny exekútor JUDr. Szabó). Odvolací súd teda svoje rozhodnutie vystaval na judikatúre, ktorá sa na vec nevzťahuje, položenú právnu otázku nerieši alebo ju rieši spôsobom, ktorý sám dovolací súd označil za exces.

4. Žalobkyňa sa stotožnila s rozhodnutím odvolacieho súdu. Uviedla, že rozhodnutia prezentované žalovanou sú jednak neaplikovateľné na prejednávanú vec (ani skutkovo ani právne) a tiež nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. V súvislosti s otázkou posúdenia konkurencie nárokov z titulu vydania bezdôvodného obohatenia a nárokov na náhradu škody poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/117/2019, 2Cdo/48/2010, 2Cdo/155/2011, 2MCdo/13/2013, ako aj v staršie judikáty R 1/1979 a R 25/1986. Navrhla dovolanie žalovanej ako neprípustné odmietnuť.

5. Najvyšší súd (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalovaná vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (príp. § 421 ods. 1 písm. c/ CSP), keď namietala odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke konkurencie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. s nárokom z titulu bezdôvodného obohatenia.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. V súvislosti s prejednávanou vecou najvyšší súd poukazuje na rozhodnutie sp. zn. 9Cdo/298/2020, v ktorom bolo konštatované, že zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je zákonom

č. 514/2003 Z. z. koncipovaná ako zodpovednosť objektívna, čo znamená, že zo strany oprávneného subjektu (poškodeného) nie je potrebné preukazovať zavinenie vo forme úmyslu, resp. neobstaranosti, ale stačí preukázať, že škoda je výsledkom činnosti príslušného orgánu štátu (tzv. zodpovednosť za výsledok). Ústavným základom uvedenej zodpovednosti je čl. 46 ods. 3 Ústavy (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov). Najvyšší súd odkázal v tomto svojom rozhodnutí i na rozsudok najvyššieho súdu z 21. júna 2011 sp. zn. 2Cdo/121/2010. Ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým štátne orgány alebo orgány verejnej moci priamo zasahujú do základných práv jednotlivca. Nemožno totiž prehliadnuť, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktne dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nespôsobujúcej) interpretácii. Exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (teraz exekučných titulov). Z definície právneho postavenia súdneho exekútora podanej priamo Exekučným poriadkom vyplýva, že exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu. Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci delby verejnej (štátnej) moci sa exekútor podieľa na realizácii základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy. Na súdneho exekútora vykonávajúceho exekučnú činnosť treba v zmysle uvedeného hľadieť ako na orgán, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom zákonom, a to Exekučným poriadkom. Exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom Exekučným poriadkom (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/58/2009).

10. I keď zákon č. 514/2003 Z. z. pojem „nesprávny úradný postup“ orgánu verejnej moci výslovne nedefinuje, z pojmu možno vyvodiť, že ide o taký jeho úradný postup, ktorý má vadu, ktorá nie je v súlade s príslušnou právnou úpravou, ide teda o úradný postup, pri ktorom dôjde k porušeniu pravidiel stanovených právnymi predpismi pre konanie orgánu verejnej moci alebo porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti, teda o postup nezákonný. Skutočnosť, že ide o nesprávny úradný postup taktiež určuje fakt, že musí ísť o úradný postup priamo súvisiaci s výkonom právomocí orgánu verejnej moci. Nesprávnym úradným postupom nie sú len prípady, v ktorých orgán verejnej moci priamo koná (pri rozhodovacej činnosti) ale aj, ak poruší povinnosť urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote, prípadne ak je nečinnosť pri výkone verejnej moci, ak má zbytočné prietahy v konaní, alebo či spôsobí iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb. Pretože úradný postup nie je možné v právnom predpise upraviť do najmenších podrobností tak, aby zahŕňal všetko, čo je potrebné pri výkone právomocí orgánu verejnej moci vykonať, treba správnosť úradného postupu posudzovať aj z hľadiska účelu, k dosiahnutiu ktorého postup orgánu verejnej moci smeruje (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/121/2010).

11. Objektívna zodpovednosť spojená s nesprávnym úradným postupom predpokladá porušenie pravidiel ustanovených právnymi predpismi pre postup orgánu verejnej moci pri jeho činnosti, čiže vady v spôsobe vedenia konania. Ide spravidla o postup (faktický zásah a nečinnosť), ktorý s rozhodovacou činnosťou bezprostredne nemusí súvisieť. Interpretujúc vyššie uvedené závery najvyšší súd vo veci sp. zn. 9Cdo/298/2020 spočívajúcej v skutkových zisteniach „o nevyplatení finančných prostriedkov oprávnenému v exekučnom konaní súdnym exekútorom“ dospel k záveru, že objektívna zodpovednosť štátu za vzniknutú škodu je daná. Uvedené konštatovanie je vzhľadom na skutkové zistenia vyplývajúce z obsahu spisu aktuálne aj vo vzťahu k dovolacím súdom preskúmanej veci (porovnaj i uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/49/2023).

12. Pokiaľ ide o povahu uplatneného nároku, tu dovolací súd uvádza nasledovné. Z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/222/2020 vyplýva, že súdy nižších inštancií riešili prípadnú konkurenciu právnych nárokov na náhradu škody a bezdôvodného obohatenia, pričom vychádzali z právneho názoru, že na strane súdneho exekútora nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu v zmysle ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka vzhľadom na postavenie súdneho exekútora a povahu právneho vzťahu medzi ním a účastníkom exekučného konania. K predmetnému najvyšší súd podotkol, že vo vzťahu k súdnemu exekútorovi neexistuje konkurencia nároku žalobcu z bezdôvodného obohatenia s nárokom na náhradu škody voči štátu. Z hľadiska postavenia súdneho exekútora a výkonu jeho činnosti je zjavné, že súdny

exekútor v súvislosti s výkonom exekučnej činnosti má postavenie verejného činiteľa a vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci. Medzi exekútorom a žalobcom v prejednávanej veci nešlo o súkromnoprávny vzťah, ale o verejnoprávny vzťah, nakoľko exekútor vystupoval ako nositeľ štátnej moci, plnil úlohy štátneho orgánu, exekútor nevystupoval v rovnoprávnom postavení voči žalobcovi ako účastník exekučného konania, ale ako nositeľ verejnej moci vykonávajúci exekučnú činnosť, ktorou na jeho strane nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (pozri, napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/128/2019 a R 67/2013). Na obdobných záveroch spočíva aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/74/2022. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že rozhodnutie sp. zn. 2Cdo/222/2020 prešlo aj prieskumom v konaní pred ústavným súdom a ústavná sťažnosť bola odmietnutá.

13. Vyššie uvedenú problematiku zhrnul i ústavný súd vo svojom uznesení sp. zn. III. ÚS 84/2023, kde uviedol, že pokiaľ súdy dospeli k záveru, že exekútor sa nemôže bezdôvodne obohatiť, neexistovala konkurencia nárokov na náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia. Rozhodnutia najvyššieho súdu, z ktorých sťažovateľka (pozn.: Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky) vyvodzuje záver, že si žalobkyňa mala uplatniť nárok na bezdôvodné obohatenie proti exekútorovi, predchádzali rozhodnutiu sp. zn. 1Cdo/128/2019 a záveru, že exekútor sa nemôže bezdôvodne obohatiť. Dodal, že nemožno súhlasiť s názorom sťažovateľky, že podľa rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/128/2019 sa mohol exekútor bezdôvodne obohatiť, pretože prijal plnenie bez základu v hmotnom práve. Záver, že pokiaľ plnenie nemalo základ v hmotnom práve, príjemca sa bezdôvodne obohatil, nemožno automaticky aplikovať na skutkový stav veci sťažovateľky. Tento záver bol prijatý v súvislosti s tým, že ak došlo k plneniu na základe neskôr zrušeného súdneho rozhodnutia, tak príjemca sa bezdôvodne obohatí len vtedy, ak podľa hmotného práva nemal nárok na jeho prijatie. Nemožno súhlasiť ani s tým, že by závery súdov boli v rozpore s rozhodovacou praxou ústavného súdu. V rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 361/2009 ústavný súd konštatoval subsidiárnosť zodpovednosti štátu za škodu, keď na základe nezákonných rozhodnutí bolo možné vzťah medzi dvomi subjektmi (rozdielnymi od orgánov verejnej moci) podradiť pod skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia. V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 165/2012 ústavný súd konštatoval bezdôvodné obohatenie exekútora, keď ten v časti rozhodovania o jeho odmene je účastníkom konania, a preto stráca postavenie orgánu verejnej moci. Nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľky, že exekútor neplnil úlohy štátneho orgánu, keď výťažok z dražby spotreboval pre osobné účely.

14. Dovolací súd ďalej uvádza, že otázka súbehu a vzájomnej konkurencie nároku na náhradu škody voči štátu s nárokom (na náhradu škody) voči súdnemu exekútorovi, už bola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu jednoznačne vyriešená v rozhodnutí R 74/2016 (súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) so záverom, že zodpovednosť súdneho exekútora za škodu podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku a zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorá bola spôsobená súdnym exekútorom pri výkone exekučnej činnosti, sa vzájomne nevylučujú. Z rozhodnutia najvyššieho súdu R 74/2016 vyplýva, že závisí výlučne na rozhodnutí poškodeného, či bude náhradu škody požadovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z., alebo či predmetný nárok bude uplatňovať priamo od exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku.

15. Z vyššie uvedeného potom vyplýva, že nižšie súdy sa neodklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (keď žalobe vyhovel), ktorá je jednotná (nie rozdielna) v otázke nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v prípade, že škodu spôsobil exekútor plniaci úlohy štátneho orgánu (a nejedná sa o odmenu exekútora) so záverom, že zodpovednosť štátu je v danom prípade daná (a k bezdôvodnému obohateniu ani nemohlo dôjsť, vzhľadom na postavenie súdneho exekútora a povahu právneho vzťahu medzi ním a účastníkom exekučného konania; vo vzťahu k súdnemu exekútorovi neexistuje konkurencia nároku žalobcu z bezdôvodného obohatenia s nárokom na náhradu škody voči štátu).

16. Pre úplnosť sa uvádza, že dovolací súd nepopiera všeobecné pravidlo prednosti práva na vydanie bezdôvodného obohatenia pred právom na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu (orgánu verejnej moci) alebo jeho nesprávnym úradným postupom (IV. ÚS 110/2022),

no toto pravidlo neplatí bezvýnimočne, čo je práve tento prípad, pretože na strane súdneho exekútora v danom prípade nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu. Nižšie súdy preto nadbytočne riešili i otázku bezdôvodného obohatenia. Uvedené však nič nemení na správnosti konečného záveru nižších súdov, keď konštatovali zodpovednosť štátu za škodu.

17. Pokiaľ potom ide o právne otázky týkajúce sa vzniku škody (a následného omeškania), ktorá mala vzniknúť podľa názoru dovolateľky až potom, ako nedošlo k uspokojeniu žalobkyne titulom bezdôvodného obohatenia, je potrebné dodať, že vzhľadom na záver súdov je uvedené irelevantné, navyše na tomto rozhodnutí nižších súdov ani nestáli. Preto v tomto smere zadefinovaná „dovolacia“ otázka nemá znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

18. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania dovolateľky z § 421 ods. 1 písm. a/ ani c/ CSP nevyplýva (nebol zistený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; rozhodovacia prax v predmetných otázkach je ustálená, nie rozdielna).

19. Najvyšší súd preto dovolanie žalovanej podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP (ako neprípustné) odmietol.

20. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 256 ods. 1 CSP per analogiam tak, že žalobkyni ako procesnému súperovi žalovanej, ktorá zavinila výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu, priznal nárok na ich plnú náhradu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.